

Opetussuunnitelma 2022-2023

JOKILATVAN OPISTO

arjen virrasta innon lähteelle

Opetussuunnitelma 2022-2023

Tämä opetussuunnitelma on laadittu lukuvuodelle 2022-2023 ja painottuu kursseihin, joista saa opintosuoritusmerkinnän. Muut oppiaineet ja kurssit eivät ole tässä suunnitelmassa mukana, vaan ne ovat nähtävillä lukuvuoden 2022-2023 opinto-ohjelmassa. Laajempi opetussuunnitelma valmistuu lukuvuodeksi 2023-2024.

Nimi	Opetussuunnitelma 2022-2023
Voimaantulopäivämäärä	1.8.2022
Pdf luotu	24.2.2023

SISÄLTÖ

1. Johdanto.	1
2. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä.	2
2.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus.	2
2.2. Kansalaisopistojen opetus.	2
2.2.1. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä.	3
2.2.2. Kansalaisopistossa opetettavat aineet.	3
2.2.3. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa.	3
3. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa.	5
3.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu.	5
3.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.	5
4. Osaamisen arviointi.	6
4.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.	6
4.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät.	6
4.3. Kurssin arviointiasteikko.	7
4.4. Osaamisen arvioijat.	7
4.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä.	7
4.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto).	8
4.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto.	8
4.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu.	8
4.9. Todistus suoritetusta kurssista.	8
5. Kielet.	9
5.1. Opetuksen tavoitteet.	9
5.2. Opetusohjelman rakenne.	9
5.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	9
5.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	10
5.4.1. Espanja.	12
Espanja, alkeet (taso A1), 3 op.	12
6. Käsiyö.	14
6.1. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	14
6.1.1. Kudonta 1.	14
6.1.2. Kudonta 2.	14
7. Musiikki.	16
7.1. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	16
7.1.1. Musiikin teoria tutuksi 1.	16

7.1.2. Musiikin teoria tutuksi 2.	16
8. Kuvataide.	17
8.1. Opetuksen tavoitteet.	17
8.2. Opetusohjelman rakenne.	17
8.3. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	17
8.3.1. Asorti 1.	17
8.3.2. Asorti 2.	18
8.3.3. Kalligrafia.	18
8.3.4. Metalligrafiikka 1.	19
8.3.5. Metalligrafiikka 2.	20

1. Johdanto

Jokilatvan opiston opetussuunnitelma on pedagogisen ohjauksen, suunnittelun, perehdyttämisen, johtamisen ja arvioinnin työväline. Opetussuunnitelman tarkoitus on auttaa henkilöstöä, opiskelijoita, päättäjiä ja sidosryhmiä saamaan kokonaiskuva Jokilatvan opiston opetustoiminnoista.

Opetussuunnitelma toimii opetuksen suunnittelun ja toteutuksen perustana sekä siltana opiston strategian ja toteutettavan opetusohjelman välillä. Opetussuunnitelma tukee tavoitteiden saavuttamista ja laadukasta opetustoimintaa. Lisäksi se on opetuksesta vastaavan henkilöstön ammatti-identiteetin ja itseyttämisestä tuki sekä toimintaa kehittävän dialogin mahdollistaja. Opetussuunnitelmatyöhön osallistuu opiston koko henkilöstö.

Opetussuunnitelmatyö on prosessi, jossa asiasta käytävä keskustelu on itsessään osa tavoitetta. Keskustelut vahvistavat henkilökunnan yhteistä näkemystä opiston tehtävästä ja pedagogisista periaatteista. Opetussuunnitelmassa on huomioitu osaamisperusteinen kurssisuunnittelu, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, arviointi sekä kestävä elämäntapa. Opetussuunnitelma seuraa aikaansa ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Jokilatvan opiston opetussuunnitelmassa

- Esitetään opiston toimintaa ohjaavat periaatteet
- Kerrotaan opetuksen suunnittelusta
- Kuvataan opetuksen toteuttamista
- Kuvataan arviointikäytänteitä
- Tarkastellaan opetussuunnitelmia ainealoittain
- Käsitellään opetuksen kehittämistä

Opetussuunnitelman rakenne on opetustoimintaa kuvaava. Taustalla on kansalaisopistotoiminnan opiskelijälähtöisyys. Opetuksen ainealakohtaiset tavoitteet ja sisällöt esitetään väljästi. Tarkemmat kuvaukset kurssien tavoitteista löytyvät kunkin kurssin toteutussuunnitelmasta.

2. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä

2.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuksien, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Kansalaisopistoja yhtenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Opetus on avointa kaikille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kurseja, kieli- ja kirjallisuuskurseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kurseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain paljon avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei pääsääntöisesti tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Vuonna 2021 Suomessa on yhteensä 177 kansalaisopistoa ja niiden opetus ulottuu jokaisen kunnan alueelle. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä ja kurssitoiminta onkin usein hajautettu eri puolille kuntaa sinne, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Kansalaisopisto voi olla nimeltään kansalaisopisto, työväenopisto, opisto tai aikuisopisto. Oppilaitosmuotona kansalaisopisto on joustava, ketterä toimija, joka vastaa kansalaisten sivistystarpeiden lisäksi myös yhteiskunnan muutos- ja koulutustarpeisiin.

Opistot toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä ylläpitämisluvilla. Ylläpitämisluvan voi saada kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

2.2. Kansalaisopistojen opetus

Kansalaisopistojen tarjoama opetus on perinteisesti pääsääntöisesti kurssi-, luento- tai työpajamuotoista. Opetus on pääsääntöisesti lyhytkestoista, omaehtoista matalan kynnyksen koulutusta, jonka kautta voi perehtyä uusiin asioihin tai syventää osaamistaan.

Kuntalaiset voivat usein vaikuttaa kurssitarjontaan esittämällä omia toiveitaan ja opistojen kuuluukin **lakisääteisesti** vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Tästä johtuen kansalaisopistojen kurssitarjonta vaihtelee lukukausittain ja opistoissa on erilaisia painotuksia eri paikkakunnilla. Kurssitarjonta elää myös yhteiskunnallisten muutosten myötä. Opetustarjonnasta löytyy kaiken ikäisille suunnattuja kurseja sekä toimintaa erityisryhmille.

Kansalaisopistot tarjoavat opetuspalveluita ryhmäopetuksen, yksilöopetuksen ja luentojen muodossa. Kurssit kokoontuvat lähiopetuksena, etäopetuksena, ajasta ja paikasta riippumattomina verkko-opintoina tai näiden hybridimuotona. Kurssien kesto vaihtelee kerran tai pari kokoontuvista lyhytkursseista lukukauden tai koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Lukuvuoden, lukukauden ja kurssin mitta sekä ilmoittautumiskäytännöt vaihtelevat opistoittain.

Yhä useammassa kansalaisopistosta on syys- ja kevätlukukauden lisäksi käytössä myös ns. kesälukukausi.

2.2.1. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä

Kansalaisopistoissa voidaan järjestää tietyissä aineissa eritasoisia kursseja ja/tai ryhmiä. Eritasoisten kurssien erot pyritään tuomaan selkeästi esiin kurssikuvauksissa. Kurseilla voi olla mahdollisia lähtötasovaatimuksia, joista päättää opiston ylläpitäjä kurssiohjelman hyväksyessään. Kansalaisopistoille on kuitenkin tyypillisempää, että kurseilla ei ole lähtötasovaatimuksia ja opiskelijat voivat saavuttaa samalla kurssilla eritasoista osaamista. Tämän tyyppisillä kurseilla tavoiteltava osaamisen taso perustuu opiskelijan omaan lähtötasoon ja tarpeeseen. Näin ollen monella kansalaisopistojen opettajista on jo kokemusta eritasoisen opiskelijoiden samanaikaisesta opettamisesta ja opetuksen eriyttämisestä tarpeen mukaan.

Kansalaisopistoissa kurssipaikan saa ilmoittautumalla kurssille ja opiskelijalla on opiskeluoikeus sille kurssille, jolle hänen ilmoittautumisensa on hyväksytty. Opiskelija on lähtökohtaisesti vastuussa itse siitä, mille tasolle hän ilmoittautuu. Opistosta saa tarvittaessa ohjausta sopivan tasoisen kurssin valintaan. Mikäli opiskelija kurssin aikana huomaa, ettei kurssi vastaa hänen osaamistaan, kurssin vaihtaminen toiseen on yleensä mahdollista. On kuitenkin huomioitava, että opistossa ei välttämättä ole samaan aikaan tarjolla vastaavaa Koski-kelpoista kurssia, jolta opiskelija voisi saada arviointia haluamallaan tasolla.

2.2.2. Kansalaisopistossa opetettavat aineet

Jokaisen kansalaisopiston vuosittaisen kurssiohjelman hyväksyy opiston ylläpitäjä. Eri kansalaisopistoissa voi olla hyvinkin erityyppisiä kursseja tarjolla ja sijoitettuna eri tavoin nimettyihin aineryhmiin, mutta kansalaisopistoissa opetettavat aineet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin kategorioihin:

- kielet
- käsityö
- liikunta ja hyvinvointi
- musiikki
- kuvataide
- tanssi ja teatteri
- tietotekniikka, tekniikka ja talous
- yhteiskunta ja humanismi
- luonto ja ympäristö
- ruoka, juoma ja matkailu
- muut

2.2.3. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa

Vakiintuneen käytännön mukaisesti yhden opetustunnin kesto kansalaisopistoissa on 45 minuuttia. Kansalaisopistojen koulutuksen mitta ilmoitetaan opiskelijalle kurssitiedoissa tyypillisesti opetustunteina ja/tai -kertoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 asettama vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistellut työryhmä päätyi loppuraportissaan ehdottamaan vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen yhteiseksi opetuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi **opintopistettä**. Opintopiste ei korvaa rahoituksen perustana olevia käsitteitä, vaan sitä käytetään ainoastaan kuvaamaan koulutusten sisältöjen laajuutta eli koulutuksen suorittamiseen vaadittavaa työmäärää. Jatkossa kansalaisopistojen on siis ilmoitettava Koski-kelpoisten kurssiensa laajuus opetustuntien ja/tai -kertojen lisäksi myös opintopisteinä. Laajuuden määrittelyssä on mahdollista käyttää desimaaleja.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opiskelijan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Kuten muissakin oppilaitosmuodoissa, myös kansalaisopistoissa yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi käytännössä vaihdella paljonkin kurssien ja opiskelijoiden valmiuksien mukaan. Kansalaisopisto päättää itse osaamisperusteisten kurssiensa laajuudet opintopisteinä ja määrittelee niiden pohjaksi kurssien puitteissa **toteutettavan opetuksen määrän** sekä arvioi opiskelijan itsenäiseen **työskentelyyn keskimäärin kuluvan ajan**. Tämän mitoitustyön tekee käytännössä kurssin suunnitteleva henkilö. Vaadittavan itsenäisen työn määrä on ilmoitettava myös kurssikuvauksessa siten, että kurssille ilmoittautuva opiskelija tietää, mitä häneltä odotetaan.

3. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa

Osaamisen osoittamisella tarkoitetaan tapoja, joilla opiskelija osoittaa kurssilla vaadittua osaamistaan siten, että se on arvioitavissa. Kurssin kuvauksessa on kerrottu, minkälaista osaamista kurssilla tavoitellaan, sekä mahdollisesti esitetty jo valmiiksi kurssilla käytössä olevia osaamisen osoittamisen tapoja.

Suoritusmerkintää tavoittelevan opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa sillä kurssilla, jolle hän on ilmoittautunut. Lähtökohtaisesti osaaminen osoitetaan tuon kurssin aikana, pääsääntöisesti kurssitilanteissa – luokassa tai verkossa.

3.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Koski-tietovarantoon tallennettavan osaamisperusteisen koulutuksen järjestämisestä päättää kansalaisopiston ylläpitäjä. Oppilaitos on viime kädessä vastuussa siitä että suunnittelu on oikeudenmukaista ja hyvää ja että osaamisen osoittaminen tapahtuu suunnitelman mukaisesti ja avoimesti. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan kurssikohtaisesti ja suunnittelusta vastaa yleensä kurssin opettaja. Kurssi tulee toteuttaa samansisältöisenä kaikille opiskelijoille sillä erotuksella, että arviointia tehdään vain suostumuksen siihen antaneille.

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan asettamalla kurssille osaamistavoitteet ja arviointikriteerit (ks. tarkemmin kohta [Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit](#)). Ne ohjaavat opettajan valintoja siitä, millaisia osaamisen osoittamisen tapoja kurssilla voidaan käyttää. Kurssien osaamistavoitteet ja siten myös osaamisen osoittamisen tavat voivat poiketa toisistaan eri kursseilla ja opistoissa. Osaamisen osoittamisen toteutukseen voi vaikuttaa myös se, kuinka moni samalta kurssilta on antanut suostumuksen suorituksensa viralliseen arviointiin (ks. tarkemmin kohta [Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät](#)).

Osaamisperusteisessa opetuksessa korostuu opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus. Opettaja ja opiskelija(t) sopivat yhdessä osaamisen osoittamisen tavoista ja aikataulusta esimerkiksi kurssin aluksi tai sen aikana. Tavoitteena on, että kaikki osaaminen saadaan osoitettua.

3.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Mikäli oppilaitos haluaa, se voi tunnistaa ja tunnustaa myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista.

Aiemmin hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa joko osana kansalaisopiston kurssia tai todentaa opiskelijan osaaminen ilman kurssille osallistumista. Kansalaisopiston ylläpitäjä päättää, onko aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen opistossa mahdollista sekä missä oppiaineissa ja miten se mahdollisesti tapahtuu.

4. Osaamisen arviointi

Vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutetun osaamisen Koski-tietovarantoon viemisen edellytyksenä on, että osaaminen on arvioitu. Kansalaisopiston kurssilla, jolta opiskelija haluaa suoritusmerkinnän, opiskelijan osaaminen arvioidaan, ja tätä arviointia varten on luotava kurssille arviointikäytännöt.

Arvioinnin ja palautteen tarkoitus on tehdä saavutettua osaamista näkyväksi opiskelijalle itselleen. Pelkät kokeet ja testit eivät tue jatkuvaa oppimista, siksi tarvitaan monipuolisia arvioinnin tapoja ja menetelmiä. Opiskelijalähtöinen arviointi on avointa, läpinäkyvää ja perusteltua sekä perustuu vuorovaikutukseen. Arvioinnin tulee olla luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijalle tietoa hänen kehitymisestään. Arviointi tulee tehdä mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

4.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

Osaamisperusteisilla Koski-kelpoisilla kursseilla tulee olla asetettuna **osaamistavoitteet ja arviointikriteerit**, joiden pohjalta kurssin arviointikäytännöt suunnitellaan. Osaamisperusteinen arviointi on puhtaasti kriteeriperusteista eli opiskelijan osaamista verrataan osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Osaamistavoitteet kuvaavat niitä osaamiskokonaisuuksia, joista kurssin sisältö muodostuu. Kuhunkin osaamistavoitteeseen liittyy arviointikriteereitä, jotka puolestaan kuvaavat niitä osaamisia, jotka täytyy osaamistavoitteen saavuttamiseksi hallita. Arviointikriteerit määrittävät usein osaamisen itsenäisyyden taso. Opiskelija saa suoritusmerkinnän oman suorituksensa perusteella, eikä se ole siis riippuvainen muiden opiskelijoiden suorituksista. Arvioinnin perusteena ei ole myöskään opetukseen osallistuminen tai koulutukseen käytetty aika.

Arvioinnissa tulee noudattaa arviointikriteereitä ja kaikkien osapuolten tulee tietää arvioinnin perusteet. Arvioija ei voi muuttaa tai mukauttaa kriteerejä kurssin aikana. Tällä varmistetaan arvioinnin oikeellisuus ja opiskelijan oikeudet. Arvioija vertaa opiskelijan osaamista ainoastaan osaamistavoitteisiin ja niiden arviointikriteereihin. Tällä tavoin opiskelijaa ohjataan myös selkeästi kehittämään juuri tavoiteltavaa osaamista.

Osaamista on voitava arvioida ja todentaa luotettavasti erilaisin **arviointimenetelmin** eli osaamistavoitteiden tulee olla selkeitä sekä arvioitavissa, mitattavissa tai todennettavissa olevia asioita tai kykyjä. Mikäli opisto järjestää esimerkiksi numeerisesti arvioitavaa opetusta esimerkiksi yhteistyössä toisen oppilaitoksen kanssa, oppilaitokset sopivat arviointikriteereistä ja osaamistavoitteista yhdessä.

4.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät

Arvioinnin kuvauksessa esitetään, **millä keinoin** opiskelijoiden saavuttama osaaminen arvioidaan ja **minkälaisia menetelmiä** arvioinnissa käytetään eli **millä keinoin opiskelija osoittaa osaamisensa**. Arviointimenetelmiä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävä, portfolio, työn reaaliaikainen seuraaminen tai suullinen arviointi. Usein arvioinnissa käytetään useita menetelmiä. Arviointiin voi sisältyä myös opiskelijan itsearviointia tai vertaisarviointia. Lopullisesta arvioinnista vastaa kuitenkin aina oppimisen arvioija.

Osaamisen arviointi kannattaa yhden arviointitilanteen tai koko materiaalin läpikäynnin sijaan koostaa pienistä osioista. Osaamista on mahdollista osoittaa kurssin aikana siten, että kurssin viimeisen opetuskerran päätyttyä opettajalla on koossa ja osoitettuna kaikki se materiaali, jolla opiskelijan osaaminen on sovittu osoitettavan ja jonka pohjalta opettaja voi tehdä arviointipäätöksen.

4.3. Kurssin arviointiasteikko

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan arvioinnin vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Myös muunlaisen arviointiasteikon käyttäminen on mahdollista. Koski-tietovarantoon tallennetaan vain opiskelijan hyväksytty suoritus. Jos kurssilla on käytössä muunlainen arviointiasteikko, asteikkoa varten on luotava omat arviointikriteerit.

Mikäli opiskelijan osaaminen ei yllä tavoitellulle tasolle, ei hänelle voida antaa suoritusmerkintää. Päätös tulee perustella hänelle siten, että hän ymmärtää, mitä hänen osaamisestaan jäi puuttumaan, ja hänelle voi myös antaa mahdollisuuden täydentää suoritustaan. Opiskelijalla on oikeus pyytää selvitystä, jos hän ei ole saanut riittäviä perusteluja suorituksen hylkäämiseen.

4.4. Osaamisen arvioijat

Vastuu arviointiprosessista kokonaisuutena on opiston ylläpitäjällä. Arvioijan pätevyydelle ei voi asettaa yleispäteviä kriteereitä, eikä siitä ole vapaan sivistystyön lainsäädännössä mainintaa. Hyvää osaamisen arviointitoimintaa voi kuitenkin edistää, kun arvioijien valinnassa noudattaa esimerkiksi seuraavia kriteereitä:

- arvioijilla on riittävä ammattitaito kyseisen koulutuksen tai kurssin alalta
- arvioijat tuntevat kyseessä olevan koulutuksen osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Kansalaisopistossa opiskelijan osaamisen arvioijana toimii yleensä kurssin opettaja. Arviointia suorittavalla opettajalla ei tarvitse olla pedagogista pätevyyttä, mutta opiston ylläpitäjän tulee huolehtia siitä, että hänet on nimetty ja perehdytetty tehtävään. Perehdyttäminen on ensiarvoisen tärkeää sellaisissa tilanteissa, joissa kurssin opettaja on vaihtunut kesken kurssin tai opettaja ei ole ollut suunnittelemassa kurssia.

Arvioivalla opettajalla tulee olla riittävä osaaminen ja ammattitaito aineeseen, jonka osaamista arvioidaan. Hänen tulee olla työsuhteessa oppilaitokseen, ja opiston tulee tehtävään nimeämisen lisäksi perehdyttää hänet opiston toimintatapoihin sekä varmistaa että opettaja ymmärtää osaamisperusteisuuden, osaamisen tunnistamisen ja osaamisen arvioinnin. Arvioijan mahdollinen esteellisyys määritellään hallintolain 27–29 § mukaan.

4.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä

Osaamisperusteisessa opetuksessa lähtökohtana ovat opiskelija sekä hänen tarpeensa. Osaamisperusteisilla kursseilla opiston tulee varmistaa, että opiskelija tiedostaa oikeutensa sekä vastuunsa omasta oppimisestaan ja saa sekä ohjausta että kirjallista tai suullista palautetta osaamisensa kehittymisestä kurssin opettajalta.

Osaamisperusteisuuden luonteeseen kuuluu, että opiskelija itse on myös aktiivinen toimija. Hänen tulee ymmärtää, miten ohjausta on mahdollista saada, mistä palautetta annetaan ja millä perusteilla arviointia tehdään. Oppilaitoksen ylläpitäjä päättää ohjauksen tavoista ja määrästä. Kurssin opettajan lisäksi myös opiston muu henkilökunta saattaa antaa opiskelijalle neuvontaa ja tukea esimerkiksi kurssin valinnassa jo ennen kurssi-ilmoittautumista.

Ohjauksen tehtävä on tukea opiskelijaa onnistumaan opinnoissaan. Ohjauksella pyritään parantamaan opiskelijan ymmärrystä ja luottamusta omaan osaamiseensa, tukemaan kehitystä ja hyvinvointia sekä kannustamaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Antamassaan palautteessa arvioija perustelee antamansa arvioinnin. Opiskelijalle tulisi syntyä ymmärrys tehdyn arvioinnin oikeellisuudesta eli siitä, että se on tehty arviointikriteerien mukaisesti.

Hyvin muotoiltu ja annettu palaute huomioi opiskelijan vahvuudet ja auttaa häntä kehittymään ja kehittämään osaamistaan. Palautteessa käsitellään opiskelijan osaamisen tasoa, ei hänen persoonaansa.

4.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto)

Jotta opiskelijan kurssisuoritus voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon, hänen tulee antaa suostumuksensa tietojen tallentamiseen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Suostumus on kerättävä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja jokaisesta kurssista erikseen. Osaamisperusteiset Koski-kelpoiset kurssit ovat avoimia kaikille eli kurssille osallistuminen ei edellytä opiskelijalta suostumusta osaamisensa arviointiin.

Koski-tietovarantoon voidaan viedä suoritustiedot kursseista jotka ovat alkaneet aikaisintaan 1.8.2021. Keskeytyneitä tai hylättyjä suorituksia ei tallenneta Koski-tietovarantoon.

Suostumuksesta tulee käydä ilmi että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Suostumuksen keruun taustaksi oppilaitoksen tehtävä on antaa opiskelijalle tarvittava informaatio osaamisperusteisuudesta, suostumuksesta ja arvioinnista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjeistanut erikseen myös opiskelijan informoinnista.

4.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto

Osaamisen osoittamisesta ja arvioinnista syntyy eri muodoissa olevaa aineistoa. Arvioinnista syntyviä asiakirjoja voivat olla esimerkiksi arvioijan tekemät kirjalliset arvoinnit tai opiskelijan kirjallinen itsearviointi, jotka voivat myös olla digitaalisessa muodossa. Arvioinnin dokumentoinnilla varmistetaan, että tehtyyn arviointiin voidaan tarvittaessa palata jälkikäteen esimerkiksi opiskelijan pyynnöstä.

4.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu

Opiskelijan on tärkeä saada tietoonsa, onko hänellä mahdollisuus uusaa osaamisen osoittamista ja miten hänen tulee toimia, jos hän on tyytymätön saamaansa arviointiin. Mikäli tehdystä osaamisen arvioinnista seuraa opiskelijalle epäselvyyttä tai tunnetta epätasa-arvoisesta kohtelusta, oppilaitoksen vastuullisten toimijoiden tulee olla valmiita tarkistamaan tehtyjä arviointeja. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

4.9. Todistus suoritetusta kurssista

Koski-tietovarantoon kirjatut suoritusmerkinnät ovat opiskelijan nähtävillä ja jaettavissa maksutta Oma opintopolku -palvelussa. Opiskelija voi kuitenkin pyytää myös paperisen todistusasiakirjan Koski-tietovarantoon tallennetuista opintosuorituksistaan. Kansalaisopiston kursseista ei lähtökohtaisesti anneta paperista todistusta. Mikäli opiskelija haluaa suoritetusta kurssista paperisen todistuksen, sellainen voidaan toimittaa opiston yleisen todistuskäytännön mukaan – tarvittaessa maksullisena.

5. Kielet

5.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kielikurssit ovat avoimia kaikille taustasta riippumatta. Kansalaisopistoissa voi opiskella kieliä alkeista alkaen tai syventää ja ylläpitää jo hankittua vieraan kielen taitoa.

Kieltenopetuksen tavoitteena on käytännön kielitaito. Taustalla on ajatus kielenkäyttäjistä sosiaalisena toimijana, jonka tavoitteena on toimia erilaisissa tilanteissa jonkin tavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoitteena on myös opiskelijan opiskelutaitojen kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen sekä ohjaaminen omaehtoiseen opiskeluun.

5.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kielikurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Myös niiden painotukset vaihtelevat. Tyypillisesti kursseilla painotetaan suullista tuottamista ja puhutun kielen ymmärtämistä sekä kohdekielen maiden kulttuureihin perehdyttämistä.

Opiskelijoita kannustetaan tavoitteelliseen kielenopiskeluun tarjoamalla tasolta toiselle eteneviä kursseja.

5.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Kansalaisopiston kielikurssit sijoittuvat kielitaidon eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoille (CEFR = Common European Framework, A1-C2). Taitotasot ohjaavat opiskelijaa oikean kurssin valinnassa. Eurooppalainen kielitaidon viitekehys on ohjeistus, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja helpottaa saavutetun kielitaidon kuvailemistä ja määrittelemistä.

A1 - Perustaso: Alkeet, suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa

A2 - Perustaso: Selviytyminen esim. tyypillisissä matkailutilanteissa

B1 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. arkielämän tilanteissa

B2 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. työelämässä

C1 - Taitava kielenkäyttäjä: Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa

C2 - Taitava kielenkäyttäjä: Virheetön, täsmällinen ja sopiva kielenkäyttö vaativissa tilanteissa

Osaamisen arviointi tehdään vertaamalla opiskelijan osaamista kurssin osaamistavoitteisiin ja niistä johdettuihin arviointikriteereihin.

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamisen arvioinnista vastaa kurssin opettaja. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Arvioinnissa voi käyttää kurssin ja oppimateriaalin tehtäviä sekä erilaisia omaehtoisia tuotoksia siten, että yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

5.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Opettaja muotoilee omalle kurssilleen tavoitteet ja niille kriteerit, jotka lisätään ePerusteisiin kohtaan "Osaamisen arvioinnin kohteet".

Alla olevia esimerkkejä voi käyttää mallina ja/tai muokata oman kurssin tason ja sisällön mukaisiksi.

Osaamistavoite	Arviointikriteeri(t)
osaa etsiä kurssin aiheisiin liittyvää tietoa kohdekielellä	<ul style="list-style-type: none"> etsii kurssin aiheisiin liittyvää tietoa kohdekielellä itsenäisesti/monipuolisesti/oma-aloitteisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaa arvioida omaa osaamistaan	<ul style="list-style-type: none"> arvioi omaa osaamistaan itsenäisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaa kehittää omaa kielitaitoaan	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa kielitaitoaan itsenäisesti/monipuolisesti/oma-aloitteisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaaesittäytyä lyhyesti, sekä kertoa itsestään	<ul style="list-style-type: none"> käyttää olla-verbin eri muotoja sujuvasti preesensissä tuottaa yleisimmät kansallisuutta kuvaavat adjektiivit käyttää yleisimpiä verbejä preesensin yksikön ensimmäisessä persoonassa
osaa tilata ruokaa ravintolassa	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa perusruokasanastoa käyttää yksinkertaisia ulkoa opittuja pyyntöjä ja kohteliaisuusfraaseja tuetusti/itsenäisesti
osaa esittää lomatilanteisiin liittyviä kysymyksiä	<ul style="list-style-type: none"> käyttää kysymyssanoja auttavasti/tuetusti/monipuolisesti muodostaa tuetusti/itsenäisesti kysymyksiä huomioiden sanajärjestyksen käyttää lomatilanteisiin liittyviä sanoja
osaa ostaa tai tilata asioita	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa numerot tunnistaa hintoihin liittyvät ilmaisut tuottaa suullisesti numeroita sujuvasti/auttavasti pyytää/tilaa asioita perusilmaisuja käyttäen tuetusti/itsenäisesti
osaa neuvotella ostamiseen ja myymiseen liittyvissä tilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä luontevasti/sujuvasti/monipuolisesti ilmaisuja käyttäen ilmaisee suullisesti kielen sävyeroja auttavasti/kohtalaisen hyvin/hyvin/joustavasti/monipuolisesti käyttää neuvotteluihin liittyviä verbejä ja substantiiveja auttavasti/kohtalaisen hyvin/hyvin/joustavasti/monipuolisesti
osaa osallistua epämuodolliseen keskusteluun ystävän kanssa	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä yksinkertaisia/erilaisia ilmaisuja käyttäen ilmaista eriävän mielipiteensä kohteliaasti esittää perusteluja mielipiteidensä tueksi osallistua keskusteluun aktiivisesti

osaa tuottaa kirjallista tekstiä kohdekielellä	<ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa lyhyitä ja yksinkertaisia fraaseja sanakirjan avulla /itsenäisesti täyttää lomakkeen, jossa kysytään henkilötietoja kirjoittaa lyhyen viestin, jossa on paljon vakiintuneita ilmauksia
osaa suositella ja ehdottaa	<ul style="list-style-type: none"> vertailee neuvoihin liittyvien rakenteiden muotoja ja tyyliä tuetusti/itsenäisesti tuottaa (joitakin) neuvoihin liittyviä verbilausekkeita kohtalaisesti/sujuvasti
osaa kertoa omista harrastuksistaan	<ul style="list-style-type: none"> käyttää omaan harrastukseen liittyvää yksinkertaista ja suppeaa/monipuolista sanastoa
osaa kertoa menneistä tapahtumista	<ul style="list-style-type: none"> tuottaa imperfektin positiivisia ja negatiivisia muotoja auttavasti/sujuvasti käyttää (yleisimpiä/useita) menneeseen viittaavia ajanmääreitä auttavasti/kohtalaisen hyvin/hyvin
osaa kuvata prosessin kulun suullisesti	<ul style="list-style-type: none"> tuottaa passiivirakenteen preesensissä tuetusti/auttavasti/itsenäisesti tuottaa vaiheiden järjestykseen liittyviä määreitä tuetusti/auttavasti/itsenäisesti
osaa kuvailla kuinka joku asia tapahtuu	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa adjektiivin ja adverbien käytön eron tuetusti/itsenäisesti muodostaa adverbeja tuetusti/itsenäisesti sijoittaa adverbien oikeaan kohtaan yksinkertaisissa lauseissa kirjallisesti/suullisesti

5.4.1. Espanja

Espanja, alkeet (taso A1), 3 op

Aloitetaan espanjan opiskelu leppoisasti aivan alusta. Tutustutaan uuteen kulttuuriin kielen ääntämisen, tervehdysten ja jokapäiväisten sanontojen kautta. Harjoitellaan matkailuun liittyviä puhetilanteita. Oppikirja on Buenas Migas 1 (Finn Lectura). Vanhempi painos. Kurssilta voi saada halutessaan opintopisteitä. Lähiopetusta 44 h ja itsenäistä opiskelua 37 h. =3 op.

Opetuksen tavoitteet

Kurssin käytyään opiskelija osaa:

- tervehtiä ja hyvästellä sekä esittäytyä ja esitellä toisen ihmisen
- ymmärtää espanjan kielen ääntämisen perusteet
- tilata kahvilassa juomia ja pientä syömistä
- varata hotellihuoneen ja toimia pulmatilanteissa
- kertoa jotakin itsestään, perheestään ja harrastuksistaan

Keskeiset sisällöt

Keskeistä sisältöä ovat perussanasto, tervehdykset, ääntäminen ja jokapäiväiset sanonnat sekä espanjalainen kulttuuri.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Opiskelija osallistuu säännöllisesti ja aktiivisesti tuntityöskentelyyn sekä tekee sovitut kotitehtävät ja kurssille kuuluvat osatehtävät määräajassa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa tervehtiä ja hyvästellä sekä esittäytyä ja esitellä toisen ihmisen
- Opiskelija osoittaa kielenkäyttötilanteissa osaavansa espanjan kielen ääntämisen perusteet
- Opiskelija kykenee tilaamaan kahvilassa juomia ja pientä syömistä
- Opiskelija kykenee varaamaan hotellihuoneen ja toimia pulmatilanteissa
- Opiskelija osaa kertoa jotakin itsestään, perheestään ja harrastuksistaan

6. Käsiyö

6.1. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

6.1.1. Kudonta 1

Kurssikuvaus: Erilaisia kudontatöitä kurssilaisten toiveiden mukaan. Kurssilla on mahdollisuus kokeilla myös erilaisia erikoistekniikoita sekä sylikangaspuita.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 4 op

Osaamistavoitteet:

Kankaanrakentamisen perusteet:

- tunnistaa palttinasidoksen
- osaa alkuohjauksen jälkeen luoda loimen
- osaa alkuohjauksen jälkeen rakentaa kudontakuntoon palttinasidoksisen loimen

Kankaankudonnan perusteet:

- osaa alkuohjauksen jälkeen kutoa palttinasidoksisen työn
- muistaa kankaankutomisen eri vaiheet
- tietää, mitkä asiat vaikuttavat hyvän viriön, vaivattoman kutomisen sekä siistin ja hyvän lopputuloksen saavuttamiseen

Materiaaleihin ja työvälineisiin tutustuminen:

- osaa valita työhönsä sopivat materiaalit
- tunnistaa kudonnan työvälineet ja osaa käyttää niitä

Arviointikriteerit:

- Opiskelija suunnittelee ja valmistaa kudottuja tekstiilejä kurssin aikana ja itsenäisesti työskennellen
- Opiskelija kykenee alkuohjauksen jälkeen työskentelemään itsenäisesti
- Opiskelija tietää, missä kankaan rakentamisen vaiheissa tarvitaan parityöskentelyä
- Opiskelija tunnistaa mahdolliset ongelmakohdat, ja osaa tarvittaessa pyytää apua niiden ratkaisemiseen

Itsenäistä työskentelyä kokoontumiskertojen välissä vähintään 1h / työvko.

Arviointiasteikko: hyväksytty / hylätty

6.1.2. Kudonta 2

Kurssikuvaus: Erilaisia kudontatöitä kurssilaisten toiveiden mukaan. Kurssilla on mahdollisuus kokeilla myös erilaisia erikoistekniikoita sekä sylikangaspuita.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 4 op

Osaamistavoitteet:

Kankaanrakentamisen perusteet:

14

- tunnistaa palttinasidoksen
- osaa alkuohjauksen jälkeen luoda loimen
- osaa alkuohjauksen jälkeen rakentaa kudontakuntoon palttinasidoksisen loimen

Kankaankudonnan perusteet:

- osaa alkuohjauksen jälkeen kutoa palttinasidoksisen työn
- muistaa kankaankutomisen eri vaiheet
- tietää, mitkä asiat vaikuttavat hyvän viriön, vaivattoman kutomisen sekä siistin ja hyvän lopputuloksen saavuttamiseen

Materiaaleihin ja työvälineisiin tutustuminen:

- osaa valita työhönsä sopivat materiaalit
- tunnistaa kudonnan työvälineet ja osaa käyttää niitä

Arviointikriteerit:

- Opiskelija suunnittelee ja valmistaa kudottuja tekstiilejä kurssin aikana ja itsenäisesti työskennellen
- Opiskelija kykenee alkuohjauksen jälkeen työskentelemään itsenäisesti
- Opiskelija tietää, missä kankaan rakentamisen vaiheissa tarvitaan parityöskentelyä
- Opiskelija tunnistaa mahdolliset ongelmakohdat, ja osaa tarvittaessa pyytää apua niiden ratkaisemiseen

Itsenäistä työskentelyä kokoontumiskertojen välissä vähintään 1h / työvko.

Arviointiasteikko: hyväksytty / hylätty

7. Musiikki

7.1. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

7.1.1. Musiikin teoria tutuksi 1

Kurssikuvaus: Musiikin teorian alkeiskurssi. Opiskellaan teorian perusasiat: nuotit, tauot, aika-arvot, merkinnät jne. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti kuorolaisille mutta muutkin kiinnostuneet voivat osallistua, mikäli paikkoja riittää. Kurssi kestää syyslukukauden. Jatkokurssi Musiikin teoria tutuksi 2 järjestetään keväällä 2023. Kurssilta voi saada halutessaan opintopisteitä. Lähiopetus ryhmässä 24 h, omaehtoinen työskentely min. 30 h, yht 54 h. Omaehtoinen työskentely sisältää kirjallisia tehtäviä ja harjoituksia soittaen ja/ tai laulaen.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 2 op

Osaamistavoitteet: Opiskelija osaa hahmottaa ja ymmärtää helpon nuottikuvan.

Arviointikriteerit: Opiskelija osaa tunnistaa tahtilajin ja sävellajin, onko kyseessä yksi-/ moniääninen satsi sekä pystyy hahmottamaan ja laulamaan tai soittamaan helpon sävelkulun yksiaänisesti.

Arviointiasteikko: Hyväksytty tai hylätty.

7.1.2. Musiikin teoria tutuksi 2

Kurssikuvaus: Kerrataan syksyllä opittuja tietoja ja taitoja, opetellaan tuntemaan intervallit ja perussointu ja sävellajit. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti kuorolaisille mutta muutkin kiinnostuneet voivat osallistua, mikäli paikkoja riittää. Kurssi kestää kevätlukukauden ajan.

Kurssin laajuus opintopisteinä:

Opetus 30 h + omaehtoinen työskentely min. 24 h, 2 op.

Osaamistavoitteet:

Kurssin jälkeen opiskelija osaa

- soittaa / laulaa helppoja yksiaänisiä nuotteja
- tunnistaa nuotit, tauot, aika-arvot ja perusmerkinnät
- tunnistaa intervallit ja perussointuja duurissa ja mollissa.

Arviointikriteerit:

- Opiskelija kykenee soittamaan tai laulamaan helppoja yksiaänisiä nuotteja.
- Opiskelija tunnistaa nuotit, tauot, aika-arvot ja perusmerkinnät nuottiviivastolta.
- Opiskelija tunnistaa intervallit ja perussointuja duurissa ja mollissa.

Arviointi

Hyväksytty / hylätty

8. Kuvataide

8.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Kurseilla opiskelijan on mahdollista oppia kuvataidetta laaja-alaisesti alkeista erityistekniikoihin.

Kansalaisopiston kuvataidekursseilla opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja havaintojaan eri tekniikoita ja niiden yhdistelmiä niin, että hänelle syntyy innostunut ja henkilökohtainen suhde kuvataiteeseen. Kuvataideopinnot ohjaavat opiskelijaa tavoitteelliseen itseilmaisuuksiin kehittäen myös esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja sekä ymmärrystä taiteen merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Kansalaisopistoissa on tarjolla kursseja kuvataiteen eri osa-alueilta, kuten maalauksesta (esim. öljy-, vesi-, akryyli- ja temperamaaleilla), piirustuksesta (esim. lyijykynällä, hiilellä tai liiduilla), kuvanveistosta (esim. valaan, muovailten, valmiista esineistä rakentaen) tai taidegrafiikasta (esim. monotypia, puupiirros, syväpaino). Kurssin teemasta ja kestosta riippuen kuvataiteen kursseilla opiskelija oppii esim. värioppia, sommittelua ja taidehistoriaa oman työskentelyn ja opettajan luentojen kautta. Kurssista riippuen opiskelijan on mahdollista perehtyä myös esimerkiksi valokuvaukseen, mediataiteeseen, muotoiluun tai vaikkapa installaatioihin.

8.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssi voi olla laaja, moni-ilmaisullinen kokonaisuus tai lyhyt, yhteen tekniikkaan tai välineeseen tutustuttava kurssi.

Kansalaisopistojen taidekursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monentasoisia opiskelijoita, jolloin eritasoiset opiskelijat opiskelevat yhdessä oppien myös toisiltaan.

8.3. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

8.3.1. Asorti 1

Kurssikuvaus: Kuvataidekursilla opitaan ja kerrataan monipuolisesti kuvailmaisun perusasioita, sekä piirustus- ja maalaustekniikoita. Sopii aloittelijalle kuin kokeneellekin taideharrastajalle. Uutena QC (Quick contrast) eli nopea sävykyky - nykyaikainen helppo akryylimaalauksen ja raaputus tekniikka. Bonuksena on ilmainen ulkomaalaus päivä kesällä 2023. Kurssilla voi halutessaan saada opintopisteitä (6,2). Opintopisteiden suorittaminen vaatii itsenäistä työskentelyä kokoontumiskertojen välissä 4 ot/vko.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 6,2 op

Osaamistavoitteet:

- opiskelija osaa käyttää erilaisia piirustuksen ja maalauksen tekniikoita, työvälineitä ja materiaaleja omassa kuvallisessa työskentelyssään
- osaa käyttää monipuolisia visuaalisia ratkaisuja kuvailmaisussaan
- tutustuu kuvataiteen historiaan

Arviointikriteerit:

- edistyminen tekniikoiden harjoittelussa sekä materiaalien ja työvälineiden käytössä (Öljyvärimaalaus, akryylimaalaus, akvarellimaalaus, guassimaalaus, piirtäminen, pastellimaalaus, sekatekniikat)
- sekoittaa ja käyttää työhönsä sopivia värejä
- hyödyntää viivan, valon ja varjon vaihteluita piirustuksissa
- hyödyntää sommittelun ja perspektiivin periaatteita työskentelyssään
- tunnistaa työskentelyprosessin vaiheet ja rytmin eri tekniikoissa
- harjoittelee tekemään luovia ja itsenäisiä päätöksiä, toimimaan itsenäisesti
- tunnistaa joitakin taidehistorian keskeisiä taiteilijoita ja ismejä

Kurssi arvioidaan hyväksyty / hylätty asteikolla.

8.3.2. Asorti 2

Kurssikuvaus: Kuvataidekurssilla opitaan ja kerrataan monipuolisesti kuvailmaisun perusasioita, sekä piirustus- ja maalaustekniikoita. Sopii aloittelijalle kuin kokeneellekin taideharrastajalle. Uutena QC (Quick contrast) eli nopea sävykykyys - nykyaikainen helppo akryylimaalaus ja raaputus tekniikka. Bonuksena on ilmainen ulkomaalaus päivä kesällä 2023. Kurssilta voi halutessaan saada opintopisteitä (6,2). Opintopisteiden suorittaminen vaatii itsenäistä työskentelyä kokoontumiskertojen välissä 4 ot/vko.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 6,2 op

Osaamistavoitteet:

- opiskelija osaa käyttää erilaisia piirustuksen ja maalauksen tekniikoita, työvälineitä ja materiaaleja omassa kuvallisessa työskentelyssään
- osaa käyttää monipuolisia visuaalisia ratkaisuja kuvailmaisussaan
- tutustuu kuvataiteen historiaan

Arviointikriteerit:

- edistyminen tekniikoiden harjoittelussa sekä materiaalien ja työvälineiden käytössä (Öljyvärimaalaus, akryylimaalaus, akvarellimaalaus, guassimaalaus, piirtäminen, pastellimaalaus, sekatekniikat)
- sekoittaa ja käyttää työhönsä sopivia värejä
- hyödyntää viivan, valon ja varjon vaihteluita piirustuksissa
- hyödyntää sommittelun ja perspektiivin periaatteita työskentelyssään
- tunnistaa työskentelyprosessin vaiheet ja rytmin eri tekniikoissa
- harjoittelee tekemään luovia ja itsenäisiä päätöksiä, toimimaan itsenäisesti
- tunnistaa joitakin taidehistorian keskeisiä taiteilijoita ja ismejä

Kurssi arvioidaan hyväksyty / hylätty asteikolla.

8.3.3. Kalligrafia

Kurssikuvaus: Kurssi sopii kaikille kirjaimista ja kalligrafiasta kiinnostuneille. Kurssilla opit piirtämään roomalaisten suuraakkosten runkomuodot sekä tasapainoisen välistämisen. Opit piirtämään ja maalaamaan kirjainten koristelussa käytettyjä lehtikuvioita keskiaikaisen mallin mukaisesti sekä luomaan uusia kirjaimia vanhojen kirjoitusten pohjalta.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 3 op

Osaamistavoitteet:

- Kurssilla opit piirtämään roomalaisten suuraakkosten runkomuodot sekä tasapainoisen välistämisen
- Opit piirtämään ja maalaamaan kirjainten koristelussa käytettyjä lehtikuvioita keskiaikaisen mallin mukaisesti
- Tutustut kiinalaisten, arabialaisten ja latinalaisten kirjoitusten erityispiirteisiin
- Opit tölkkikynän valmistamisen
- Opit luomaan uusia kirjaimia vanhojen ei-latinalaisten kirjoitusten pohjalta

Arviointikriteerit:

- Osaa piirtää roomalaisten suuraakkosten runkomuodot sekä hahmottaa kirjainten optisen välistyksen
- Tunnistaa keskiaikaisen kirjainten koristelussa käytetyn lehtikuvion ja osaa ohjatusti piirtää ja maalata lehtikuvioita keskiaikaisen mallin mukaisesti
- On tutustunut kiinalaisten, arabialaisten ja latinalaisten kirjoitusten erityispiirteisiin
- Tietää kiinalaisen sinettikirjoituksen rakenteesta
- Osaa valmistaa itsenäisesti tölkkikynän
- Osaa luoda uusia kirjaimia vanhojen kirjoitusten pohjalta.

Itsenäistä työskentelyä 3 oppituntia. Arviointiasteikko: Hyväksytyt/Hylätyt

8.3.4. Metalligrafiikka 1

Kurssikuvaus: Metalligrafiikan kurssilla tutustumme syväpainografiikan perustekniikoihin: kuivaneulaan, viivasyövytykseen ja akvatintaan. Lisäksi kokeillaan monotypian tekemistä. Kurssilla opitaan eri tekniikoiden työvaiheet: painolaatan valmistus, vedostus ja vedosmerkinnät. Grafiikan tekeminen on hauskaa ja yllätyksellistä! Sopii kaikille, ei edellytä aiempaa kokemusta tekniikoista. Materiaalimaksu sisältää painovärit, pohjusteet, työvälaineet ym. yhteiset materiaalit. Lisäksi tarvitaan kuparilaattoja ja syväpainopapereita. Näitä voi ostaa erikseen opettajalta tarpeen mukaan. Opetuksen kesto 24 ot. Itsenäisen työskentelyn osuus 3 oppituntia, yhteensä 27 ot.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 1 op.

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa grafiikan työskentelyprosessin: luonnostelu, laatan valmistus, vedostus ja vedoksen merkintä. Opiskelija osaa perusteet seuraavista syväpainografiikan tekniikoista: kuivaneula, etsaus ja akvatinta. Opiskelija osaa turvallisesti työtavat ja oikeanlaisen työvälaineiden ja materiaalien käytön. Opiskelija osaa merkitä oikein valmistamansa vedoksen.

Arviointikriteerit:

Opiskelija on kurssilla valmistanut itse teoksensa alkaen aiheen luonnostelusta, laatan valmistuksesta sekä vedostanut ja merkinnyt useamman teoksen. Opiskelijalla on esittää opetelluista tekniikoista luonnos, laatta ja valmis vedos. Opiskelija on kurssilla toteuttanut teokset kaikilla kolmella tekniikalla. Opiskelija on kurssilla osannut käyttää materiaaleja ja työvälaineita opettajan ohjeiden mukaisesti turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija on merkinnyt valmistamansa vedoksen oikealla tavalla.

8.3.5. Metalligrafiikka 2

Kurssikuvaus: Metalligrafiikan kurssilla tutustumme syväpainografiikan perustekniikoihin: kuivaneulaan, viivasyövytykseen ja akvatintaan. Uutena tekniikkana pehmeäpohjan valmistaminen. Lisäksi kokeillaan monotypian tekemistä. Kurssilla opitaan eri tekniikoiden työvaiheet: painolaatan valmistus, vedostus ja vedosmerkinnät. Grafiikan tekeminen on hauskaa ja yllätyksellistä! Voit tulla jatkamaan syksyn opintoja tai aloittaa ihan alkeista. Materiaalimaksu sisältää painovärit, pohjusteet, työvälineet ym. yhteiset materiaalit. Lisäksi tarvitaan kuparilaattoja ja syväpainopapereita. Näitä voi ostaa erikseen opettajalta tarpeen mukaan. Opetuksen kesto 24 ot. Itsenäisen työskentelyn osuus 3 oppituntia, yhteensä 27 ot.

Kurssin laajuus opintopisteinä: 1 op

Osaamistavoitteet: Opiskelija osaa grafiikan työskentelyprosessin: luonnostelu, laatan valmistus, vedostus ja vedoksen merkintä. Opiskelija osaa perusteet seuraavista syväpainografiikan tekniikoista: kuivaneula, etsaus ja akvatinta. Opiskelija osaa turvalliset työtavat ja oikeanlaisen työvälineiden ja materiaalien käytön. Opiskelija osaa merkitä oikein valmistamansa vedoksen.

Arviointikriteerit: Opiskelija on kurssilla valmistanut itse teoksensa alkaen aiheen luonnostelusta, laatan valmistuksesta sekä vedostanut ja merkinnyt useamman teoksen. Opiskelijalla on esittää opetelluista tekniikoista luonnos, laatta ja valmis vedos. Opiskelija on kurssilla toteuttanut teokset kaikilla kolmella tekniikalla. Opiskelija on kurssilla osannut käyttää materiaaleja ja työvälineitä opettajan ohjeiden mukaisesti turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija on merkinnyt valmistamansa vedoksen oikealla tavalla.